

NOTAT

TIL: Fagdirektør

FRA: Steinar Bjørås

DATO: 26.11.2012

Vurdering av regularitet for flyging av helikopter til/fra aktuelle plasseringer av sykehus i Nordmøre og Romsdal

I dag brukes følgende helikoptre for pasienttransport for sykehusene i Nordmøre og Romsdal (NR):

1. Sivile ambulanshelikoptre vanligvis fra base Ålesund, Trondheim eller Dombås .Operatører er Lufttransport AS og Norsk Luftambulans AS
2. Redningshelikopter (Luftforsvarets 330 skv), flyr både redningsoppdrag og ambulansoppdrag.
3. AWSAR helikopter fra operatørene i Norskehavet som har Kristiansund som base.

Dagens situasjon

Flyging i dag til fra sykehusene i Molde og Kristiansund (landingsplass Kristiansund er f.t. stengt, men er under utbedring):

All flyging inn til landingsplassene ved begge sykehus skjer i dag etter visuelle flygeregler (forkortet VFR). Dette innebærer at flygingen skjer ved hjelp av visuelle referanser, bedre enn gitte minstekrav. 330 skvadronens redningshelikoptre kan fly etter militære instrumentflygeregler (forkortet IFR) nesten helt inn til landingsplassene, men må være visuelle de siste 800 meter fra land.

Flyging i dag til/fra flyplassene i Molde (Årø) og Kristiansund (Kvernberget)

Alle operatørene som nevnt over vil kunne fly etter såkalte VFR regler inn til begge disse flyplassene i dag.

Flyging etter instrumentflygeregler betyr at flybesetningen navigerer etter instrumenter og kan dermed fly fra A til B i nesten «all slags vær».Helikoptrene navigerer da etter radiohjelpemidler som baserer seg på bakkestatjoner, samt GPS

For at dette skal være mulig med helikopter må værforholdene være slik at det ikke er isingsfare når luftfartøyet flyr gjennom skyformasjoner/nedbør. Dette gjelder i dag for operatørene nevnt i punkt 1 og 2.

SAR offshore helikoptre har i dag avisingsutstyr montert slik at disse også kan fly i isingsforhold.

Det er ikke forskjell i muligheten til å fly til Kvernberget kontra Årø når en flyr instrument (IFR) flyging. Begge flyplassene har god instrumentering for å støtte slik flyging.

Slik flyging etter IFR regler er i dag kun mulig til flyplassene i området og ikke direkte til noen av sykehusene, med unntak av 330 skvadronen som kan fly etter militære IFR-regler ned til 50 meter over sjøen og 800 meter fra landingsplassen.

Oppsummert dagens situasjon. Alle operatørene kan fly inn til flyplassene Kvernberget og Årø når de visuelle referansene tillater VFR-flyging. Alle operatørene kan fly de publiserte instrumentinnflyginger til de samme flyplassene når det ikke er isingsfare. Bare offshore redningshelikoptre med avising kan fly publiserte instrumentinnflyginger når det er isingsforhold. 330 skvadron kan fly etter militære instrumentflygeregler over sjø (og derav unngå ising) inn til både Kvernberget og Årø. Landingsplassene ved sykehusene kan brukes når det er nok sikt til å fly visuelt.

Framtidig situasjon (ca 10 år fram i tid)

Flyging til fra framtidig(e) sykehus i Nordmøre og Romsdal

Allerede i dag er det utvikla instrumentflygesystem for enkelte sykehus i Norge basert på GPS teknologi. Dette er bl.a. utviklet for bruk både i Stavanger og Trondheim.

Det er forventet at utbygging av slike system vil øke i tiden framover. Slike system muliggjør flyging til sykehusenes landingsplasser med tilnærmet samme regularitet som til flyplasser når det ikke er fare for ising (varme årstid). Når det er fare for ising (ved temperatur under 0 grader) kan ikke ambulanshelikoptre uten avising fly instrumentinnflyginger.

Det må forventes at det blir utvikla slike systemer for alle plasseringsalternativene for ny sykehusstruktur i Nordmøre og Romsdal, og at disse er tilgjengelige for alle aktuelle operatører.

- 1) Sivile ambulanshelikoptre. Operatører her vil kunne nyttiggjøre seg slike innflygingshjelpemidler med en begrensning i forhold til isingsproblematikk. Det er ikke kjente planer for implementering av avisingsutstyr på disse helikoptrene i dag, men det er usikkert om slike krav vil kunne innføres i et ti års perspektiv.
- 2) Nye redningshelikoptre operert av Luftforsvarets 330 skvadron vil ha avisingsutstyr installert (AWSAR. All- Weather- Search and Rescue). Dette vil medføre at disse helikoptrene kan operere under tilnærmet alle forhold og vil kunne betjene en sykehuslandingsplass med høy grad av regularitet. De vil da kunne fly både de publiserte sivile instrumentinnflygingene, samt etter militære instrumentregler. Det må påregnes begrensninger mht svært dårlig sikt og/eller svært sterk vind/turbulens som vil kunne vanskeliggjøre en slik operasjon. I slike tilfeller vil oftest en flyplass være bedre egnet. Nye redningshelikoptre er planlagt faset inn i perioden 2016-2020.
- 3) AWSAR helikoptre operert for beredskap i oljevirkosomheten vil kunne operere under tilnærmet de samme forhold som nevnt over.

Generelt om plassering av sykehus i området

Ved en evt annen plassering av sykehusene i området enn i dag er det viktig rent flytryggingsmessig at landingsplass ligger mest mulig åpent til. I nærhet av fjord/vann er en fordel for å lettere kunne etablere innflygingsruter. Videre bør en ikke legge en slik landingsplass i en trang dal, men heller i åpent landskap om mulig.

Oppsummering

Ny teknologi og nye prosedyrer gjør det mulig å fly instrumentinnflyginger til alle sykehus i landet. Dette betinger at det ikke er isingsfare, eller at helikoptrene har avising (i praksis kun sivile og militære redningshelikoptre i fremtiden). Sett ca 10 år frem i tid kan man forvente at det spiller mindre rolle hvor sykehusene på Nordmøre og Romsdal er plassert rent geografisk.

Begge flyplassene i området vil kunne være et meget god alternativ for de sykehusnære landingsplassene dersom værforholdene er marginale. I enkelte sjeldne situasjoner må en påregne at helikopter må lande på flyplass, og det vil da være behov for ambulanse og evt ledsagertjeneste til sykehuset.

Landingsplass ved sykehus bør legges i åpent landskap/ved sjø. Det er viktig at Luftambulansetjenesten ANS og de aktuelle operatørene involveres tidlig i utredningsarbeidet av nye landingsplasser.

(Notatet er gjennomgått og forankret hos Luftambulansetjenesten ANS)

